

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ มूलนิธิฯ วิสาขบูชา
๒๔ พ.ค. ๒๕๕๖

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ มูลนิธิ วิสาขบูชา ๒๔ พ.ค. ๒๕๕๖

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖ มูลนิธิศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้จัดให้มีการสนทนาธรรมเนื่องในโอกาสวันวิสาขบูชา ณ ที่ทำการมูลนิธิ ชอยเจริญ นคร ๗๘ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ซึ่งจะมีการจัดขึ้นเป็นประจำเนื่องในโอกาสวันสำคัญๆ ทางพระพุทธศานานอกเหนือไปจากการสนทนาธรรมตามปกติ ในทุกๆ วันเสาร์และวันอาทิตย์ นำการสนทนาโดย ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์

การสนทนาธรรมในวันนี้ มีท่านที่สนใจเดินทางมาจากทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดเป็นจำนวนมาก และเช่นเคยที่มีการตั้งเต็นท์บริการอาหารและเครื่องดื่มที่หน้าอาคารมูลนิธิ โดยผู้ที่เป็นเจ้าภาพ นำอาหารคาวหวานมากมายหลายชนิดมาให้ผู้เข้าร่วมฟังการสนทนาได้รับประทานในตอนกลางวันด้วย

ขออนุโมทนาในกุศลจิตของท่านเจ้าภาพ
อาหารทุกๆ ท่าน และท่านที่เป็นเจ้าภาพ
จัดดอกไม้บูชาพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งจัด
ได้สวยงามแปลกตามากครับ

อันดับต่อไป ข้าพเจ้าขอนำความ
สนทนาบางตอนในวันนั้น มาฝากทุกๆ ท่าน
เช่นเคย เป็นตอนที่ท่านอาจารย์ได้กล่าวถึง
การสวด หรือการสาธยาย ซึ่งมีข้อความที่
ควรแก่การพิจารณาอย่างยิ่งถึงจุดประสงค์
ที่แท้จริงของการสวด หรือการสาธยาย ว่า
ประโยชน์ที่แท้จริงของการสวดหรือการสาธยาย คือ อะไร? เป็นไปตามพระพุท
ประสงค์ของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ทรงแสดงพระธรรมหรือไม่ อย่างไร?

คุณคำปั่น :

การที่จะเข้าใจธรรมะ ก็ต้องมีการฟัง มีการศึกษา ด้วย
ความละเอียด รอบคอบ ยกตัวอย่างพระสาวกท่านหนึ่ง
คือ ท่านพระอานนท์ ท่านเป็นผู้ที่ศึกษาธรรมะ ฟังธรรมะ
ประการต่อมา ก็คือ แสดงธรรมแก่ผู้อื่น ประการต่อมา
ก็คือ บอกกล่าวธรรมะให้กับผู้อื่น บอกให้ผู้อื่นศึกษา
ธรรมะ นอกจากนั้น ท่านพระอานนท์ก็สาธยายธรรมะ
เป็นการทบทวนด้วยความเข้าใจที่ถูกต้อง ประการต่อมา
ถ้าหากว่าไม่มีการได้ฟัง ไม่มีการได้สนทนา ท่านก็มีการ
พิจารณา ไตร่ตรอง ตรึก ถึงพระธรรม ที่ได้ยิน ได้ฟัง
นอกจากนั้น ตัวอย่างที่ควรเอาเยี่ยงอย่างอย่างยิ่ง ก็คือ

การไปหาบุคคลผู้มีปัญญาเพื่อที่จะได้สอบถามปัญหา เพื่อความเข้าใจธรรมะยิ่งขึ้น นี่คือตัวอย่างของพระสาวก ในอดีต ที่เป็นผู้ไม่ว่างเว้นจากการที่มีโอกาสได้ยินได้ฟัง พระธรรม ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง

ก็จะกราบเรียนท่านอาจารย์ต่อเนื่องจากว่า พระธรรม สำหรับ ศึกษาไม่ใช่拿來เอาคำบาลีมากล่าว หรือมาสวด เพราะว่า สิ่งเหล่านี้ ไม่ใช่หนทางที่จะทำให้ "ปัญญา" เจริญขึ้น ก็จะ กราบเรียนท่านอาจารย์กล่าวย้ำ เพื่อสาระประโยชน์จริงๆ ของผู้ที่เป็นชาวพุทธว่า ในขณะนี้ ได้ชื่อว่าเป็นชาวพุทธที่ แท้จริงหรือยัง? ว่าจะต้องเป็นผู้ที่ศึกษาพระธรรม ด้วย ความละเอียด รอบคอบ ไม่ใช่ไปทำอย่างอื่นครับ ท่าน อาจารย์ครับ

ท่านอาจารย์ :

แม้แต่ชื่อว่า พระธรรม เรียกว่าพระธรรม เข้าใจหรือเปล่า? นี่เป็นสิ่งสำคัญ ที่ไม่ประมาทจริงๆ อย่างท่านพระอานนท์ ท่านไม่ประมาท แม้ว่าท่านจะได้ฟังพระธรรมจากพระโอรุ และได้นำแสดงธรรมะกับผู้อื่น และได้กล่าวธรรมะตามลำดับด้วยดี ที่ใช้คำว่า สาธยาย เพราะว่า ท่านเป็นเอตทัคคะ ในความทรงจำ และท่านก็ยังได้ตรึงถึงธรรมะที่ได้ฟังโดยละเอียดยิ่งขึ้น ความไม่ประมาทก็ทำให้ท่านพบกับบุคคลซึ่งเป็นผู้รู้ในทางต่างๆ เพราะเหตุว่า พระมหาสาวก ท่านก็เป็นเอตทัคคะในแต่ละทาง ท่านที่กล่าวธรรมะวิจิตร ไพเราะและละเอียดก็มี ท่านที่กล่าวเรื่องของ การละ เช่นเรื่องของการรักษารูดงค์ เป็นผู้ปฏิบัติเพื่อจะ ได้ขัดเกลาจิตใจยิ่งกว่าเรื่องของศีลก็มี แต่ละท่าน ก็เป็นผู้ที่เป็นเอตทัคคะต่างๆ

...เพราะฉะนั้น ไม่เสียหายแน่ ถ้าเราจะได้พบกับบุคคล
ซึ่งเป็นเลิศในทางอื่นด้วย ในแต่ละทาง ไม่ใช่จะคิดว่า
พอแล้ว เป็นผู้ที่ได้ฟังพระธรรมจากพระโอษฐ์ ได้ตรึก
ตรองแล้ว ได้เข้าใจพระธรรม เป็นผู้ที่เป็นพหูสูตร ทรงจำ
พระไตรปิฎกได้ แต่เห็นความไม่ประมาทว่า กว่าท่านจะ
ได้เป็นพระอรหันต์ ท่านก็ต้องรู้สภาพธรรมะ ตามความ
เป็นจริง ทั้งหมด ก็ด้วยความไม่ประมาท เพราะฉะนั้น
จึงเป็นพระปัจจุสมิมาจาจริงๆ ว่า ความไม่ประมาท ไม่
เพียงความไม่ประมาทเฉพาะความเป็นอยู่ แต่ต้องไม่
ประมาท โดยการเห็นว่า "กิเลส" เป็นสิ่งที่ใครก็นำออก
ไม่ได้ ชัดเกล้าไม่ได้ ทิ้งไปไม่ได้ ถ้าไม่ใช่ความเข้าใจพระ
ธรรม...

...จึงเป็นผู้ที่ตรงจริงๆ ว่า ได้ยินได้ฟังแต่ละคำ เข้าใจจริงๆ เข้าใจแค่ไหน? เข้าใจระดับเพียงฟัง หรือว่ากำลังเข้าใจลักษณะของสภาวะธรรมที่กำลังปรากฏ เพราะฟังมาจนกระทั่งเข้าใจ จนรู้ว่าไม่มีทางอื่น เพราะบางคนก็บอกว่า "คิด" ให้ "คิด" ว่า นี่ ไม่ใช่ตัวตน "คิด" ไปทั้งวัน จนเบื่อจะคิด ก็ไม่เห็นประจักษ์การเกิดดับอะไร เพราะฉะนั้น ธรรมะทุกอย่าง เกิดกับตน จึงสามารถที่จะรู้ได้ เช่น สติ ได้ยินคำนี้ ต้องรู้ว่าคำนี้ เป็นธรรมะอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นฝ่ายดี ไม่เกิดกับธรรมะ ที่เป็นฝ่ายไม่ดีเลย และสติ ก็มีหลายระดับชั้น สติที่เป็นไปในทาน สติที่เป็นไปในการที่จะวิริยเว้นทุจริตกรรมต่างๆ ทางกาย ทางวาจา และ สติที่เป็นไปในการทำสิ่งที่ประโยชน์ด้วย...

...เพราะว่า วันหนึ่งๆ อกุศลจิตเกิดมาก โดยคิดเป็นอกุศลตลอด เพราะฉะนั้น ไม่ว่า กาย วาจา ก็เป็นไปในทางอกุศลโดยไม่รู้เลย แล้วมีความเพียรที่จะละอกุศล

ทางกายใหม่? ทางวาจาใหม่? แต่จะละไม่ได้เลย ถ้ายังคง
 "คิดไม่ดี" ถ้าคิดไม่ดี กายก็ต้องไม่ดี วาจาก็ต้องไม่ดี แต่ไม่
 รู้เลยว่า ทำไมกายถึงไม่ดี ทำไมวาจาถึงไม่ดี แต่เพราะ
 "คิดไม่ดี" กาย วาจา ก็ต้องเป็นไปตามความคิดนี้เอง...

...ด้วยเหตุนี้ วันหนึ่งๆ ไม่ต้องสอบถามใครเลย ฟังธรรมะ
 เข้าใจ แล้วกำลังโกรธ สติเกิดหรือเปล่า? สติไม่เกิดกับ
 โกรธ โกรธดับ แต่ว่าการฟังธรรมะแค่ไหน? เข้าใจ
 พอที่จะเห็นโทษหรือเปล่า? ว่า พระอรหันตสัมมาสัมพุทธ
 เจ้า ทรงแสดงโทษของอกุศลทุกอย่าง แม้อย่างเล็กน้อย
 ที่สุด ก็ให้เห็นว่าเป็นโทษ ไม่ใช่ว่า เล็กน้อยไม่เป็นไร นิดๆ
 หน่อยๆ แต่ละครึ่ง แล้วในที่สุดเป็นอย่างไร? ก็เพิ่มมาก
 ขึ้น...

...เพราะฉะนั้น ต้องเป็นผู้ที่เห็นโทษจริงๆ และรู้ว่า มีพระ
ธรรมเท่านั้นที่จะเปลี่ยน จากการที่เป็นผู้ที่มีมากด้วยอกุศล
โดยความคิดถูก แล้วค่อยๆ เป็นกุศลเพิ่มขึ้น ในวันหนึ่งๆ
ผู้นั้นจะรู้สึกเองว่า นอกจากจะได้เข้าใจธรรมะแล้ว
ประโยชน์ ก็คือ กุศลอื่นๆ ก็เจริญขึ้นด้วย...

คุณคำปัน :

ครับ ก็แสดงถึงความเข้าใจว่า จะเป็นไปเพื่ออุปการะ
เกื้อกูลเพื่อความเจริญขึ้นของกุศลธรรม ยิ่งๆ ขึ้นไป
เพราะฉะนั้น ความไม่ประมาท จึงนำมาซึ่งกุศลธรรมทั้ง
ปวง เพราะไม่ประมาทจึงมีการฟัง มีการศึกษาพระธรรม
มีการอบรมเจริญปัญญา และเมื่อปัญญาเจริญขึ้น ก็เป็น
เหตุให้ความดีประการต่างๆ เจริญขึ้นในชีวิตประจำ เป็น
ผู้ที่ไม่ละเลยโอกาสสำคัญ ในการที่จะได้สะสมความดี
เป็นการเติมกุศลในชีวิตประจำวันครับ ท่านอาจารย์ครับ

ท่านอาจารย์ :

แล้วก็อย่างที่คุณคำปันกล่าวถึง ที่เราใช้คำว่า สวด ใน
ภาษาไทย ภาษาบาลี ขอเชิญคุณคำปัน ให้ความหมาย
ด้วย ว่าเป็นคำอะไร?

คุณคำปัน :

คำแรกนะครับ "วตฺตพฺพ" แปลว่า กล่าว อีกคำต่อมา
คือ "ภณิตพฺพ" แปลว่า กล่าวเหมือนกัน แต่ถ้ากล่าวถึง
สาธยาย ก็มาจากคำว่า "สขุณาย" ซึ่งเป็นการกล่าว
ตามลำดับด้วยดี ไม่สับลำดับกันครับ

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ เพราะแม้แต่คำเดียวถ้าไม่ศึกษาให้ถูกต้อง เข้าใจจริงๆ ก็เท่ากับเป็นการทำลายพุทธพจน์ได้ เพราะเหตุใด? ถ้าเข้าใจคำว่า "สวด" คือ การพูดคำภาษาบาลี ถ้าเข้าใจอย่างนั้น ก็ลองคิดว่า ทำไมพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงธรรมะเป็นภาษาบาลี เพราะอะไร? (เพราะภาษาบาลี) เป็นภาษาที่ชาวเมืองนั้น สามารถที่จะเข้าใจได้ แต่ถ้าใช้ภาษาอื่น ก็ไม่มีใครสามารถที่จะเข้าใจได้

...การที่ทรงใช้ภาษาบาลี มุ่งหมายให้ "จำไปสวด" หรือเปล่า? หรือว่า มุ่งหมายให้ผู้ฟังซึ่งใช้ภาษานั้น เข้าใจถูกต้อง ตามความเป็นจริง นี่คือการศึกษาด้วยเหตุด้วยผล ด้วยความละเอียด ด้วยสติ ที่จะรู้พุทธประสงค์ว่า ทรงแสดงธรรมะเป็นภาษาบาลี ไม่ได้มุ่งหมายให้ใครไปจำไว้ท่อง หรือว่าจำไว้สวด แต่ว่า มุ่งหมายให้ชาวมคธที่ใช้ภาษานั้นสามารถ "เข้าใจ" คำที่ทรงแสดงได้ ด้วยเหตุนี้ ถ้าใครคิดว่า "สวด" คือ พูดคำภาษาบาลี แต่ไม่เข้าใจอะไรเลย นั่นคือ พุทธประสงค์ ที่ทรงบำเพ็ญพระบารมี เพื่อแสดงธรรมะ แล้วก็ไม่ให้คนเข้าใจให้เพียงจำ แล้วไปพูดคำที่ไม่รู้เรื่อง นั่นผิด...

...เพราะฉะนั้น เราสนทนาธรรมในภาษาที่เราใช้ เพื่อความเข้าใจ แล้วเราก็กลับไปว่า ชาวมคธในครั้งนั้น ข้อความเดียวกันอย่างนี้ใช้คำว่าอะไร? เช่น เราใช้คำว่า สวด หรือคำว่า สาธยาย สาธยาย เราไม่คุ้นหู แต่สวด เราคุ้นหู สวดรัตนสูตร หรือว่าจะสวดธรรมจักรกับรัตนสูตร ก็ได้ยินแล้ว "สวด" คือ อะไร? สวด ก็คือพูดตามที่ได้จำหรือว่า บางคนก็จำไม่ได้ ก็เอามาอ่าน นั่นไม่ใช่พุทธประสงค์ที่จะให้ใครจำอะไร แล้วอ่านตามโดยไม่เข้าใจ...

...เพราะฉะนั้น ธรรมะทั้งหมดทรงแสดง เพื่อให้ผู้ฟัง เกิด ปัญญาของตนเอง ปัญญา คือ ความเข้าใจถูก ความเห็น ถูก ในสิ่งที่มีจริงๆ ที่ลึกซึ้ง บางคนอาจจะปลาบปลื้มหรือ ดีใจ แต่ไม่รู้ว่า ขณะนั้น ไม่ใช่ปัญญาเลยที่สวดธรรมจักร ได้ หรือว่ารัตนสูตรได้ ไม่ตกไม่หล่นเลย แต่ เข้าใจสักคำ หนึ่ง หรือเปล่า? นี่เป็นสิ่งที่สำคัญกว่า เพราะฉะนั้น พุทธบริษัท ไม่ใช่ผู้ที่ "ไม่รู้แล้วทำ" แต่ต้องมีเหตุผลทุกอย่าง แม้แต่ว่า "สวด" เพื่ออะไร? ถ้าไม่เข้าใจ สวดได้ไหม? หรือ ว่า ไม่เข้าใจก็จำเอา แล้วก็สวด ประโยชน์อะไร? ถ้าจะจำ แล้วสวด...

...แต่ว่า ถ้าสวด หมายความว่าถึง ในครั้งพุทธกาล ผู้ที่ได้ฟัง พระธรรมแล้วเข้าใจแล้ว รู้ว่า แล้วก็ลืม แต่ถ้าถึงบ่อยๆ แล้วสามารถเข้าใจ และจำ สิ่งที่ได้ยินได้ฟัง ยิ่งขึ้น จะทำให้ไม่ลืม แล้วก็สามารถที่จะกล่าวได้ถูกต้อง ตามลำดับ ไม่คลาดเคลื่อนด้วย เพราะฉะนั้น อย่างท่านพระอานนท์ ท่านฟังพระธรรมจากพระโอรุ หรือว่าจากสหายธรรมะ กัลยาณมิตรของท่านที่เป็นพระภิกษุ หรือจะเป็นคฤหัสถ์ ก็ตามแต่ เมื่อฟังแล้วท่านเข้าใจสิ่งที่ท่านได้ฟัง การ สนทนาทุกครั้ง ที่สนทนาเรื่องธรรมะ ก็เพื่อเข้าใจธรรมะที่ กำลังมี กำลังปรากฏ ในขณะนั้น ให้ถูกต้อง เมื่อฟังแล้ว เข้าใจแล้ว ลืมแน่ แต่ว่าถ้ามีการตรึกถึง บ่อยๆ อย่างท่าน

พระอานนท์ แม้ว่าท่านได้ฟังแล้ว ท่านก็ไม่ได้เก็บไว้
เฉพาะตัวท่าน ท่านก็ยังบอกกล่าว สิ่งที่ท่านได้ยิน ได้ฟัง
ให้คนอื่น ได้รับฟัง ได้รับรู้ด้วย...

...เพราะว่า การที่แต่ละท่าน จะมีโอกาสได้ฟังพระธรรม
จากพระโอษฐ์ ยาก บางท่านอยู่โกสุมพิ บางท่านอยู่ที่
ราชคฤห์ ในขณะที่พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ที่พระมหา
วิหารเชตวัน เพราะฉะนั้น โอกาสที่ท่านได้พบกับใคร
แล้วได้กล่าว ได้บอกธรรมะ ที่ท่านได้ฟัง ให้คนอื่นได้รับ
ฟังด้วยก็เป็นประโยชน์ทั้งท่านและบุคคลอื่น เพราะฉะนั้น
ฟังแล้ว เข้าใจอย่างไร ก็บอกเล่าแก่สืบ ให้คนที่สนใจ
ไม่ใช่คนที่ไม่สนใจ ได้เข้าใจด้วย เป็นประโยชน์ไหม?
ธรรมทาน...

...ในสังสารวัฏฏ์ ทุกสิ่งทุกอย่าง เพียงปรากฏแล้วหมดไป ไม่ใช่ที่พึ่งที่แท้จริง นอกจากความเข้าใจถูก ความเห็นถูก ในสิ่งที่มี ในสังสารวัฏฏ์ไม่ว่าจะชาติไหนก็มี ไม่ว่าจะเกิดเป็นใคร ก็เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น เหล่านี้เป็นต้น เป็นการสะสมต่อไป นอกจากท่าน (พระอานนท์) จะได้ฟังพระธรรมจากพระโอษฐ์แล้ว ก็ได้บอกกล่าว ได้แสดงธรรมะตามที่ได้ฟังด้วย ว่าได้ฟังมาตามลำดับอย่างไร นอกจากเมื่อไม่มีใครมาสนทนาร่วมด้วย ท่านก็ตรึก นึกถึงธรรมะนั้นด้วยตัวของท่านเอง โดยความที่ท่านเป็นผู้ที่เป็นพหูสูตร ที่ได้ฟังมาก เข้าใจมาก ก็ทำให้ท่านนึกถึงสิ่งที่ได้ฟังได้ถูกต้องตามลำดับ โดยละเอียด...

...อย่างเรา เรานึกถึงธรรมะ เรานึกถึงตามลำดับหรือเปล่า? ลองกล่าวถึงสรรพจิตสาธารณะเจตสิก ใหม่ๆ เลยเท่าที่จะนึกได้ บางคนก็อาจจะเวทนาก่อน บางคนก็อาจจะเอกัคตาก่อน หรืออะไรก็ตามแต่ แต่ท่านพระอานนท์ ตามลำดับ สาธยาย คือ การกล่าว สิ่งที่ได้ยิน ได้ฟัง ด้วยความเข้าใจ ตามลำดับ ที่เราใช้คำว่า สาธยาย ในภาษาไทย แต่ว่า ในภาษาบาลี ไม่ได้ใช้คำว่า สาธยาย มีไหมคะ ภาษาบาลี?

คุณคำปั่น :

ในภาษาบาลี ไม่มีคำว่า สาธยาย แต่มีคำว่า "สขุฌาย" อย่างที่กราบเรียนท่านอาจารย์ไปแล้วครับ

ท่านอาจารย์ :

ภาษาไทย เวลาเราพูดถึงสาธยาย เราเข้าใจ เพราะฉะนั้นก็จะเห็นได้ว่า จริงๆ แล้ว ทั้งหมด ต้องเป็นความเข้าใจ จะพูดคำนั้นทำไม? พูดกันทำไม? พูดถึงคำที่ไม่เข้าใจ ไม่รู้เรื่อง ก็ไม่มีประโยชน์

...เพราะฉะนั้น ก็จะได้เห็นว่า นอกจากที่ท่านได้แสดง
 ธรรมะแก่คนอื่นได้ร่วมรู้ ได้ร่วมฟัง ได้ร่วมเข้าใจแล้ว ท่าน
 ก็ยังสาธยายด้วย จะห้ามจิตท่านพระอานนท์ ไม่ให้นึกถึง
 คำที่ท่านได้ฟังแล้ว แล้วก็ตริก แล้วก็กล่าว ตามลำดับ
 คิดตามลำดับ ได้ไหม? แต่ละคน ก็แต่ละอัธยาศัย บาง
 ท่าน ได้ฟังนิทาน เล่าเก่งมาก ไม่ขาดตกบกพร่องเลย
 ละเอียดด้วย จำได้อย่างไร? นิทาน แต่พอถึงท่านพระ
 อานนท์ ธรรมะทั้งหมด และคำที่ท่านได้ยิน ได้ฟัง แล้ว
 ลำดับเรื่องด้วย สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับ ณ
 พระวิหารเชตวัน อารามของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี
 ใกล้พระนครสาวัตถี คือ กล่าวถึงความโดยละเอียด ให้
 คนรู้ด้วยว่า ไม่ใช่อยู่ในเมือง แต่ว่าอยู่ใกล้ เพื่อสะดวกแก่
 การบิณฑบาต แล้วในกาลครั้งนั้น ก็มีใครมาเฝ้ากราบทูล
 ถวายเรื่องอะไร พระผู้มีพระภาคฯ ตรัสว่าอะไร? เป็นการ
 สนทนา บุคคลนั้นกับพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า โดย
 ละเอียด ตามลำดับ ใครทำได้...

...เพราะฉะนั้น ผู้ที่ฟัง ก็สามารทที่รู้จักตัวเองตามความ
เป็นจริง สามารถเข้าใจธรรมะ ต้องไม่ลืม "เข้าใจ" จะทำ
อะไรก็ตาม อย่าทำ โดยที่ไม่รู้ หรือ ไม่เข้าใจ นั้นไม่ใช่คำ
สอนของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าที่จะให้คน ไม่รู้
แล้วทำ...

... แม้แต่การที่จะใช้คำว่า สวด ในภาษาไทย ซึ่งบางคนก็ใช้คำว่า สาธยาย หรือ อะไรก็แล้วแต่ แต่ก็ต้องให้รู้ว่าเป็นคนไทยเข้าใจว่าอย่างไร? แต่ถ้าเข้าใจในภาษาไทยว่า สาธยาย เราไม่รู้จักคำบาลี เราก็รู้ว่า การที่เราจำ สิ่งที่เราได้ยินได้ฟัง แล้วก็กล่าวถึง ตามลำดับ ด้วยความเข้าใจจริงๆ ไม่สับสน ก็จะทำให้เรามั่นคง ในการที่จะเข้าใจ โดยที่ไม่ลืม และไม่ขาดตกบกพร่องด้วย แต่ถ้าไม่ใช่กาละที่จะสาธยาย ท่านก็ "ตริก" หมายความว่า คิดถึงคำนั้นในความหมายที่ละเอียดขึ้น เพราะว่า แต่ละคำ ที่ทุกคนได้ยินได้ฟัง ท่านพระอานนท์ สามารถที่จะตริกได้ กับบทคะ?...

คุณคำปัน :

เป็นหกหมื่นนัย ครับ

ท่านอาจารย์ :

คะ ต่างกันแล้ว ใช่ไหม? นี่ก็แสดงให้เห็นว่า กว่าจะเป็นแต่ละหนึ่ง ก็ต้องสะสม แล้วก็ไม่มีใคร สามารถที่จะรู้ได้ว่า ชาติหน้า รูปร่างจะเป็นอย่างไร? ผิวพรรณจะเป็นอย่างไร? สูง ต่ำ ดำ ขาว จะเป็นอย่างไร? ความคิด จะเป็นอย่างไร? ความเข้าใจธรรมะ จะเป็นอย่างไร? แต่ต้องมาจาก แต่ละหนึ่งขณะ เพราะฉะนั้น แต่ละขณะ ถ้าล่องไป โดยสามารถที่จะเป็นกุศล ก็กลับเป็นความไม่รู้ ความไม่เข้าใจธรรมะ นี่ก็น่าเสียดาย...

พระปัจจิมวาจา

[๑๔๓] ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้ารับสั่งกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราขอเตือนพวกเธอว่า สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา พวกเธอจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด. นี่เป็นพระปัจจิมวาจาของพระตถาคต.

พระสุตตันตปิฎก ที่มณีกาย มหาวรรค เล่ม ๒ ภาค ๑ หน้าที่ ๓๒๒

กราบทำบุญชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคาร์พียง
ขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกๆ ท่านครับ

